

Policy för kommunala aktivitetsplatser och lekplatser



Antagen av
kommunfullmäktige 2015-09-28 § 95,
diarienummer KS 2010/269.

Bakgrund

I Vaggeryds kommun finns idag ett tjugotal allmänna lekplatser och ett tjugotal skolgårdar som förvaltas av tekniska nämnden. Många av dessa har funnits ett antal år och i samband med kommunens expansion har behovet av en generell översyn över lekplatsernas placering, utformning och förvaltning ökat över tid.

Utgångspunkter

Leken är ett effektivt sätt för barn att ta till sig och repetera upplevelser och intryck för att på så sätt förankra kunskapen inom sig själva och utvecklas som människor. Barns rättigheter och rätt till lek har bland annat fastställts i **FN: s konvention om barns rättigheter**:

Alla barn har rätt till lek i en stimulerande, trygg och lämplig miljö.

Regler för utemiljöer finns i **plan- och bygglagen** (2010:900) där krav på anordnande av friyta för lek- och utevistelse anges. Dessutom ställs krav på att lekplatser och fasta anordningar på lekplatser ska underhållas så att risken för olycksfall begränsas. Därutöver ska tomter och allmänna platser utformas så att de är tillgängliga för och kan användas av personer med nedsatt rörelse eller orienteringsförmåga.

Enligt 8 kap. 9 § i plan- och bygglagen (2010:900) gäller att om tomten ska bebyggas med byggnadsverk som innehåller en eller flera bostäder eller lokaler för fritidshem, förskola, skola eller annan jämförlig verksamhet, ska det på tomten eller i närheten av den finnas tillräckligt stor friyta som är lämplig för lek och utevistelse. Om det inte finns tillräckliga utrymmen för att ordna både friyta och parkering ska man i första hand ordna friyta.

I Boverkets byggregler, BBR (bfs 2011:6 bbr), finns regler om skydd mot olyckor vid fasta lekredskap på tomter. BBR gäller vid nybyggnad eller nyanläggning och vid ändring av lekplatser. I avsnitt 8:93 anges att: ”Fasta lekredskap ska anordnas så att risken för personskador begränsas. Underlaget till gungor, klätterställningar och dylika redskap ska vara stötdämpande och i övrigt så utformat att risken för personskador vid en olycka begränsas”.

Enligt **Boverkets föreskrifter** om tillgänglighet på allmänna platser och andra anläggningar (BFS 2011:5 alm 2) som gäller vid nyanläggning av bl.a. lekplatser, ska dessa kunna användas av barn och föräldrar med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga, men samtliga lekredskap behöver inte vara tillgängliga.

Produktsäkerhetslagen (2004:451) kräver att varor och tjänster som tillhandahålls (säljs, hyrs ut m.m.) av näringsidkare till konsumenterna ska vara säkra. PSL gäller även för varor som tillhandahålls i offentlig verksamhet. Exempel på detta är lekredskap på lekplatser. Konsumentverket är tillsynsmyndighet över PSL och har till uppgift att kontrollera att produkter som tillhandahålls konsumenterna uppfyller gällande säkerhetskrav.

De gemensamma europastandarderna för lekredskap och stötdämpande underlag (ss-en 1176 och ss-en 1177) innehåller minimikrav för säkerhet och används vid bedömning av om en produkt är säker enligt kraven i PBL och PSL.

Vaggeryds kommuns vision:

En plats för möjligheter formad med tanke och omtanke. Där lusten är vår drivkraft och där glädjen smittar.

En plats med stark tradition för gränslöst skapande. Där gemensam vilja och kunskap får livet att lyfta och idéer att bli verklighet.

En plats i rörelse som bygger på mångfald och hållbarhet. Där allt är nära och alla har betydelse.

Översiktsplan

I Vaggeryds kommuns översiktsplan från 2012 har det fastställts att kommunen ska arbeta för att skapa sunda och säkra miljöer. Kommunen ska också arbeta för att underlätta för människor att vara fysiskt aktiva (Åtgärder och riktlinjer inom Hälsa och säkerhet s25).

Kommunens åtgärder och riktlinjer för tätortsutveckling (s 72); ”kommunen skall arbeta för att göra lekplatser och grönområden tillgängliga”.

Ansvarsfördelning och utveckling

För att tydliggöra vem som ansvarar för vad inom detta område där flera förvaltningar på olika sätt kan bidra med kompetens och resurser fördelas ansvaret på följande sätt:

- Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för aktivitetsplatser och badplatser i kommunen.
- Tekniska nämnden ansvarar för kommunens allmänna lekplatser för barn samt fast utrustning på förskolor och skolors utegårdar och skolgårdar.
- Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för att beskriva förskolor och skolors yttre miljö utifrån skolverksamhetens behov inom fastställda utegårdar och skolgårdar.
- Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för förskolor och skolors lösa inventarier på utegårdar och skolgårdar.

Övergripande målsättningar

Vaggeryds kommuns aktivitetsplatser ska vara attraktiva och locka människor boende i hela kommunen till sig. De ska vara öppna, trygga och tillgängliga för människor i alla åldrar och med olika behov. Aktivitetsplatserna ska vara flexibla, årstidsberoende och stimulerar till spontana möten, aktiviteter och vila.

Vaggeryds kommuns allmänna lekplatser ska vara en mötesplats för barn i alla åldrar och med olika förutsättningar, där lek kan stimulera dem i deras fysiska (motoriskt och hälsomässigt) och psykiska (personligt och i samspel med andra barn och vuxna) utveckling.

Placering

Flera faktorer har betydelse när det gäller planeringen och placeringen av aktivitetsplatser och allmänna lekplatser i Vaggeryds kommun. Kommunen har en yta på ca 830 kvadratkilometer med flera tätorter och en levande landsbygd. Målsättningen är att det ska finnas en aktivitetsplats vardera i kommunens största samhällen, Skillingaryd och Vaggeryd. Kommunens allmänna lekplatser ska finnas i alla större boendeområden i kommunen, Bondstorp, Hok, Klevshult, Skillingaryd och Vaggeryd. Placeringen av en allmän lekplats ska ta hänsyn till förskola/skolas placering, men förskola/skolan ska inte ersätta en kommunal allmän lekplats.

Placeringen måste ta hänsyn till vart människor faktiskt bor, människors olika åldrar och möjligheter att förflytta sig, närhet till andra liknande miljöer (förskola/skola, friluftsområden), närhet till industriområden och trafik med mera. Kommunen ska sträva efter att placera aktivitetsplatser och allmänna lekplatser så att man kan förflytta sig till och mellan dem genom stråk av gång- och cykelvägar. Närhet till grönytor och parkmiljö med avstånd till industri och trafikmiljöer ska beaktas.

Aktivitetsplatserna

Målsättningen är att det ska finnas en centralt placerad aktivitetsplats vardera i kommunens största samhällen, Skillingaryd och Vaggeryd.

Lekplatser

Utgångspunkten när det gäller planering och placering av kommunala allmänna lekplatser är att avståndet till en lekplats inte bör vara större än att ett barn i skolåldern själv ska kunna gå dit. Ett skäligt avstånd anses därför att barn inte ska ha längre än omkring 600 meter till närmaste kommunala allmänna lekplats. Vardaglig lek/närlek bör lösas på, eller i närheten av, den egna fastigheten.

Utformning och innehåll

Aktivitetsplatserna

Kommunens större aktivitetsplatser ska vara centralt placerade i vardera Skillingaryd och Vaggeryd. De ska vara välkomnande, öppna och trygga för alla invånare i olika åldrar. Utformningen ska ha ett genusperspektiv och väcka nyfikenhet, stimulera till spontan aktivitet och uppmuntra till möten.

Det ska finnas grönytor och redskap för spontanidrott, lek och aktivitet. Redskapen ska vara anpassade för olika åldrar och behov samt självklart säkra (TÜV-godkända).

En del av aktivitetsplatsen ska locka till samvaro och picknick med trivsamma sittplatser och bord. Någon form av scen där både planerade och oplanerade framträdanden kan ske bör finnas med. För de som vill ha lugn och ro ska det också finnas mer avskilda delar som ändå är trygga och välkomnade.

Allmänna lekplatser

Utformningen av de allmänna lekplatserna ska väcka nyfikenhet, stimulera till aktivitet och uppmuntra till möten. Varje lekplats ska utformas med god rumslighet och anpassas efter omgivningen vad gäller logiska och behagliga sammanhang med lämplig och naturlig vegetation. De ska både vara synliga i området och även ge vuxna en attraktiv vistelse där de kan ha uppsikt över sina barn. Men det ska också finnas buskage att gömma sig bakom och skugga att skydda sig från solen.

De allmänna lekplatserna ska självklart vara säkra (TÜV-godkända) och de olika lekredskapen ska vara anpassade för olika åldrar och behov. Varje lekplats ska ha sittplatser med bord, och papperskorgar, för att uppmuntra till längre vistelse där.

Lekredskapen utgör en stomme för lekplatsen vilken utformningen grundar sig på. Det är också oftast själva lekredskapen som är det som lockar till sig barnen och där man samlas/utgår från i leken. För att skapa ett varierat utbud bör lekplats utformas på olika sätt med olika lekredskap där varje lekplats får sin karaktär utifrån platsen. Lekredskap som kan användas av flera barn samtidigt ska premieras för att stimulera till möten och samspel.

Tillgänglighet

Utifrån Vaggeryds vision om mångfald, samt PBL och Boverkets föreskrifter om tillgänglighet, ska alla aktivitetsplatser och lekplatser utformas så att de helt eller delvis är tillgängliga för funktionshindrade.

Aktivitetsplatserna ska tillgodose många olika behov och locka till sig människor i alla åldrar. Varje aktivitetsplats ska ha någon del som är tillgänglighetsanpassad för funktionshindrade.

Målsättningen är att en allmän lekplats i vardera större tätort, Vaggeryd och Skillingaryd, helt ska vara tillgänglighetsanpassad. Övriga lekplatser ska haminst ett lekredskap för funktionshindrade.